

Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
jacek.gackowski@umk.pl

Jacek Gackowski

WERNISAŻ WYSTAWY PT. „PROTESTY SPOŁECZNOŚCI
STUDENCKIEJ Z 1981 ROKU W MATERIAŁACH
FOTOGRAFICZNYCH DARIUSZA CZERNIAKOWSKIEGO –
ABSOLWENTA ARCHEOLOGII UMK”,
TORUŃ, 11 GRUDNIA 2025 ROKU

W dniu 11 grudnia 2025 roku, w przededniu 44. rocznicy wprowadzenia przez władze PRL stanu wojennego w Polsce, w holu Collegium Humanisticum przy ul. Bojarskiego 1 uroczystie otwarto czasową wystawę fotograficzną, przybliżającą w formie wielkoformatowych wydruków okres strajków studenckich w 1981 roku (ryc. 1). Prezentowane fotogramy to tylko niewielki fragment obszernej kolekcji przekazanej w postaci kilkuset negatywów w formie darowizny przez Dariusza Czerniakowskiego do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej naszej Uczelni.

Dariusz W. Czerniakowski ukończył archeologię w 1984 roku. W okresie gorących miesięcy 1981 roku, niezależnie od angażowania się w studenckie akcje protestacyjne, fotograficznie je dokumentował, zarówno te odbywające się w budynkach uniwersyteckich (akademikach, obiektach wydziałowych), jak i na toruńskiej starówce. Wykonał około 750 zdjęć, na których utrwalono dramatyczny klimat tamtych dni w postaci licznych protestów ulicznych oraz życia strajkowego studentek i studentów naszego Uniwersytetu. Dariusz Czerniakowski fotograficznie rejestrował także liczne przejawy plastycznej twórczości o charakterze protestacyjnym. Te ostatnie to rozmaite studenckie plakaty tworzone jako publiczny znak niezgody na ówczesną rzeczywistość. Były one wieszane na ścianach obiektów uniwersyteckich i toruńskiej starówki. Często szybko znikwały, na bieżąco niszczone przez służby specjalne PRL. Ich fotograficzny zapis to jedyny ślad strajkowej aktywności i twórczości młodych wówczas uczestników tamtych dni. Niestety, nasz bohater, autor zdjęć, podobnie jak

Ryc. 1. Hol Collegium Humanisticum. Widok z góry na przestrzeń wystawy (fot. K. Uzarski)

Fig. 1. Hol Collegium Humanisticum. The exhibition space viewed from above (photo by K. Uzarski)

szereg innych osób zaangażowanych w rozmaite formy ówczesnego protestu, nie uniknął kontaktu z komunistycznymi służbami specjalnymi. Jednak mimo tej presji udało mu się uchronić wykonane obrazy przed zniszczeniem. Początkowo ukrywał je w Toruniu, później wywiózł do rodzinnego domu w Płońsku. Dzięki temu cała kolekcja przetrwała do dzisiaj i dzięki wspomnianej wystawie mieliśmy okazję zobaczyć niewielki fragment tego obszernego dokumentu przybliżającego klimat tamtych niełatwych dni.

Podczas oficjalnego otwarcia wystawy głos zabrał Dziekan Wydziału Nauk Historycznych prof. dr hab. Waldemar Rozynekowski (ryc. 2), który podziękował w imieniu naszej wspólnoty za ów gest darowania tak cennego i zupełnie nieznanego zbioru historycznych fotografii. Z kolei Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Ostrowski, w geście wdzięczności za postawę Dariusza Czerniakowskiego w czasie gorących dni 1981 roku oraz za to, że zdecydował się przekazać swoje materiały toruńskiej wspólnocie uniwersyteckiej, wręczył mu medal Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ryc. 2. Hol Collegium Humanisticum. Głos zabiera Dziekan WNH UMK prof. dr hab. Waldemar Rozyńkowski (po lewej), obok piszący te słowa, a po prawej Dariusz Czerniakowski (fot. K. Uzarski)

Fig. 2. Hol Collegium Humanisticum. Dean of the Faculty of History, NCU, Professor W. Rozyńkowski, PhD (on the left) is speaking, with the author of this description next to him, and D. Czerniakowski to the right (photo by K. Uzarski)

Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis (ryc. 3). Krótki wykład na temat dni strajkowych 1981 roku na naszym Uniwersytecie wygłosił prof. dr hab. Wojciech Polak, a piszący te słowa podzielił się z zebranymi garścią informacji dotyczących formalnoprawnych okoliczności przekazania archiwaliów do zbiorów naszego Uniwersytetu. Warto podkreślić, że niektóre z osób przybyłych na opisywane wydarzenie (m.in. dawni studenci historii i archeologii) mogły (ku swojemu nieskrywanemu zaskoczeniu) rozpoznać się na zdjęciach wykonanych kilkadziesiąt lat wcześniej (ryc. 4 i 5). Inicjatywa wystawy spotkała się z zainteresowaniem lokalnych mediów, co zaowocowało opublikowaniem w przestrzeni radiowo-telewizyjnej i internetowej wywiadów z bohaterem naszego wydarzenia oraz innymi osobami, które 11 grudnia pojawiły się w holu Collegium Humanisticum.

Ryc. 3. Hol Collegium Humanisticum. Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Ostrowski (po lewej) wręcza Dariuszowi Czerniakowskiemu Medal *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis* (fot. Ł. Kowalski)

Fig. 3. Hol Collegium Humanisticum. Vice-Marshal of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship Z. Ostrowski (on the left) awards D. Czerniakowski with the *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis* medal (photo by Ł. Kowalski)

Ryc. 4. Hol Collegium Humanisticum. Fragment wystawy. Na pierwszym planie zwiedzająca dr hab. Krystyna Sulkowska-Tuszyńska, prof. UMK (fot. K. Uzarski)

Fig. 4. Hol Collegium Humanisticum. Fragment of the exhibition. In the foreground, visitor K. Sulkowska-Tuszyńska, PhD, an NCU Professor (photo by K. Uzarski)

Wystawę trwającą od 11 grudnia 2025 do 30 stycznia 2026 roku uzupełniały wyłożone w gablotach archiwalia NZZ i NSZZ Solidarność, pochodzące ze zbiorów Dariusza Czerniakowskiego i jego kolegów ze studiów: Marka Kołyszko, Leszka Kucharskiego oraz Andrzeja Bokińca (ryc. 4). W jednej z gablot pokazano sprzęt fotograficzny, którym nasz Darczyńca dokumentował gorące dni protestów studenckich w 1981 roku.

Zapis cyfrowy z negatywów (przekazanych UMK w formie darowizny w dniu 8 października 2025 roku) wykonano 7 listopada 2025 roku. Kolekcja przechowywana jest w Oddziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu.

Ryc. 5. Hol Collegium Humanisticum. Niektórzy z uczestników strajku studenckiego na UMK w 1981 r., wówczas studenci archeologii, obecni na wernisażu wystawy. Od lewej: Wiesław Skrobot, Marek Kołyszko, Małgorzata Kurzyńska, Dariusz Czerniakowski (z medalem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis*), Leszek Kucharski, Małgorzata Grupa i Jacek Gackowski (fot. Ł. Kowalski)

Fig. 5. Hol Collegium Humanisticum. Some participants of the 1981 student strike at the NCU, archaeology students at that time, attending the vernissage of the exhibition. From the left, W. Skrobot, M. Kołyszko, M. Kurzyńska, D. Czerniakowski (bearing the *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis* medal of the Marshal of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship), L. Kucharski, M. Grupa, and J. Gackowski (photo by Ł. Kowalski)

VERNISSAGE OF THE EXHIBITION TITLED “1981 PROTESTS
OF NCU STUDENT COMMUNITY IN THE PHOTOGRAPHIC MATERIAL
BY DARIUSZ CZERNIAKOWSKI:
AN NCU ARCHAEOLOGY ALUMNUS”,
TORUŃ, 11 DECEMBER 2025

On 11 December 2025, the hall of Collegium Humanisticum housed a vernissage of an exhibition of over ten large format photographs evidencing protests of the student community in 1981. The presented large format photographs are merely a small fragment of a collection of several hundreds of negatives donated by Dariusz Czerniakowski to the collections of the University Library, NCU.

Dariusz Czerniakowski completed archaeology courses in 1984. In the hot months of 1981, regardless of his engagement in student protests, he was making photographic records of these protests, both the ones taking place inside the university buildings and in the Toruń old town. He made about 750 photographs perpetuating the dramatic climate of those days in the form of numerous street protests and the strike-focused life of students of our University. Dariusz Czerniakowski also made photographic records of manifestations of remonstrative artistic creativity. The latter consist of various posters created as a public mark of disagreement for the reality of those days. They were hung on the walls of university buildings and in the Toruń old town. The photographic exhibition is complemented by archives from the collections of our Donor and several other archaeology alumni: Marek Kołyszko, Leszek Kucharski and Andrzej Bokiniec. The collection is kept at the Department of Special Collections of the University Library in Toruń. At the vernissage, in recognition of Czerniakowski's contribution, Vice Marshal of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship Zbigniew Ostrowski awarded him the *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis* medal.